

Solistički koncert

Fridrich, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:193292>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ PJEVANJA

VALENTINA FRIDRICH

SOLISTIČKI KONCERT

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:
doc. art. Vlaho Ljutić

Osijek, 2019.

Sadržaj

Sažetak.....	
Uvod.....	1
1. Alessandro Scarlatti: „Gia il sole dal Gange“	2
1.1. Alessandro Scarlatti	2
1.2. Analiza arije „Gia il sole dal Gange“	3
2. Johann Sebastian Bach: „Mein gläubiges Herze“	4
2.1. Johann Sebastian Bach.....	4
2.2. Analiza arije „Mein gläubiges Herze“	6
3. Vincenzo Bellini: „Il fervido desiderio“ , „Vaga luna che inargenti“	7
3.1. Vincenzo Bellini.....	7
3.2. Analiza ariete „Il fervido desiderio“	7
3.3. Analiza ariete „Vaga luna che inargenti“	8
4. Johannes Brahms: „Liebestreu“ i „Spanisches Lied“	10
4.1. Johannes Brahms	10
4.2. Analiza pjesme „Liebestreu“	11
4.3. Analiza pjesme „ Spanisches Lied“	12
5. Enrique Granados y Campiña: „ Amor y odio“ i „ El tra la la y el punteado“	14
5.1. Enrique Granados y Campiña	14
5.2. Amor y odio	15
5.3. Analiza pjesme „El tra la la y el punteado“	16

6. Josip Hatze: „Pastourelle“	17
6.1. Josip Hatze	17
6.2. Analiza pjesme „Pastourelle“	18
7. Dora Pejačević: „U lovu je mjesec na sunce“	20
7.1. Dora Pejačević	20
7.2. Analiza pjesme „U lovu je mjesec na sunce“	21
8. Nikolaj Andrejevič Rimski-Korsakov: „Četiri romanse, op. 2“	22
8.1. Nikolaj Andrejevič Rimski-Korsakov	22
8.2. Analiza opusa „Četiri romanse op. 2“	23
9. Wolfgang Amadeus Mozart: „Solitudini amiche...Zeffiretti lusinghieri“	26
9.1. Wolfgang Amadeus Mozart.....	26
9.2. Analiza arije „Zeffiretti lusinghieri“	26
10. Pietro Mascagni: „Son pochi fiori“	29
10.1. Pietro Mascagni	29
10.2. Analiza arije „Son pochi fiori“	29
11. Zaključak	32
12. Literatura:	33

Sažetak

Ovaj završni rad obuhvaća kratke biografije skladatelja, analize skladbi kroz prijevode teksta, određivanje oblika i vrste, stilskih i vokalno tehničkih značajki.

Radi se o analizama arije antice, arije iz kantate, opernih arija te pjesama 19. i 20. stoljeća talijanskih, njemačkih, ruskih, španjolskih i hrvatskih skladatelja.

Ključne riječi: arija, pjesma, glazbena minijatura

Summary

This final work includes short biographies of composers, analysis of pieces through translation of lyrics, determination of form, stylistic and vocal technical features.

It is about analyzes of the aria antique, aria from cantata, opera arias and songs from the 19th and 20th century of Italian, German, Russian, Spanish and Croatian composers.

Keywords: arias, songs, music miniatures

Uvod

U sljedećem pismenom radu koji teorijski prati program solističkog koncerta obratit će se pozornost na biografije pojedinih skladatelja te analize skladbi koje se nalaze na programu.

Analizirat će se oblik, interpretacijske i vokalno tehničke zahtjevnosti svake skladbe.

Na programu su sljedeće skladbe:

A. Scarlatti: „Gia il sole dal Gange“

J. S. Bach: „Mein gläubiges Herze“

V. Bellini: „Il fervido desiderio“

„Vaga luna che inargenti“

J. Brahms: „Liebestreu“

„Spanisches Lied“

E. Granados y Campiña: „ El tra la la y el punteado“

„ Amor y odio“

J. Hatze: „Pastourelle“

D. Pejačević: „U lovu je mjesec na sunce“

N. A. Rimski – Korsakov: „Četiri romanse, op. 2“

W. A. Mozart: Opera Idomeneo, recitativ i arija Ilie: „Solitudini amiche,..., Zeffiretti lusinghieri“

P. Mascagni: Opera L'Amico Fritz, arija Suzel: „Son pochi fiori“

1. Alessandro Scarlatti: „Gia il sole dal Gange“

1.1. Alessandro Scarlatti

Alessandro Scarlatti smatra se prvim velikim majstorom napuljske opere. Rođen je 1660. u Palermu, a umro 1725. u Napulju. Bio je zborovođa bivše švedske kraljice Kristine u Rimu. Nakon 1683. seli se u Napulj gdje postaje zborovođa kraljevske kapele. Svoj boravak u Napulju prekidao je dva puta ponovnim odlaskom u Rim.

Scarlattijevo stvaralaštvo je opsežno i mnogostrano. Skladao je 114 opera, od kojih je sačuvano 64, oko 800 kantata, 16 misa, oko 35 oratorija, moteta, psalama i instrumentalnih djela. Osim što je bio jedan od najboljih čembalista, orguljaša, dirigenata, bio je i učitelj. Sin Domenico i operni majstor Johann Adolph Hasse Scarlattijevi su najbolji učenici. Najpoznatije njegove opere su *Statira*, *Pir i Dimtrije*, *Mitridate*, *Tigrane*, *Griselda* i komična opera *Pobjeda časti*. (Andreis, 1975: 363.-364.)

„Dražest i umilnost bitne su značajke njegove umjetnosti, ali on je podjednako sposoban da tonski oblikuje i duševna talasanja što ih izazivaju jake strasti.“ (Andreis, 1975: 364) Široki, imponantni ritmovi i veliki intervali u melodici način su Scarlattijevog izražavanja nutarnje napetosti.

1.2. Analiza arije „Gia il sole dal Gange“

Già il sole dal Gange
Più chiaro sfavilla,
E terge ogni stilla
Dell'alba che piange.

Već sunce preko Gangesa
jasnije svijetli
i briše svaku kap
zore koja plače.

Col raggio dorato
Ingemma ogni stelo,
E gli astri del cielo
Dipingo nel prato .

S pozlaćenim zrakama
Draguljima ukrašava svaku travku
I zvijezde na nebu
Slikajući travu.

Arija „*Gia il sole dal Gange*“ barokna je arija iz opere „*L'honesta negli amori*“. To je druga Scarlattijeva opera, opera seria. Skladana je tijekom 1679. i 1680. godine, kada je Scarlatti imao devetnaest godina. Premijerna izvedba bila je u *Teatru di Palazzo Bernini*, u Rimu.¹

Arija je skladana u As-duru, u 3/4 mjeri. Oblik arije je dvodijelan. Pratinja je jednostavna, homofona i ritmički ujednačena te podređena vokalnoj dionici. Instrumentalni dio na početku arije natpisan je u stilu fuge i najavljuje glavnu melodijsku liniju. Dionica basa u instrumentalnoj pratnji napisana je kao *basso continuo*. Tempo izvođenja je *Allegro giusto* (brzo i odmjereno). Nema naglih kontrasta u dinamici, ona logično slijedi tijek fraze. Kreće se od *pianissimo* do *forte* dinamike.

Melodija je skokovita i naglasak u tekstu se mijenja. Zbog skokova, promjena naglasaka i izmjene *legato* i *staccato* načina pjevanja, arija je kondicijski zahtjevna. Potrebno je zadržati apoggio i posebna pažnja treba se obratiti na prijelaze radi izjednačavanja registara. Način izvođenja je *brillante* (sjajno, blistavo). Želi se postići briljantnost i reprezentativnost koja treba dočarati ono o čemu tekst arije govori. Radnja se događa u Africi, mladić stoji i divi se izlasku sunca koje razlijeva svoje zrake preko rijeke Ganges na cijeli krajolik.

¹ Preuzeto sa stranice: https://en.wikipedia.org/wiki/L%27honesta%20negli_amori

2. Johann Sebastian Bach: „Mein gläubiges Herze“

2.1. Johann Sebastian Bach

Johann Sebastian Bach rodio se 1685. godine u Eisenachu. Rođen je u obitelji koj ima dugu glazbenu tradiciju. Vrlo rano ostao je bez oba roditelja te za se za njegov nastavak učenja sviranja violine te odgoj nastavio brinuti Bachov stariji brat Johann Christoph. Od 1700. godine u Luneburgu uči talijanski jezik, pjeva u zboru, razvija svoje vještine iz klavira, orgulja i violine. Godine 1703. postao je orguljaš u Arnstadtu, a 1707. u Muhlhausenu. 1708. godine postaje orguljaš u Weimaru gdje je ostao do 1717. godine. Tamo je skladao uglavnom djela duhovne glazbe te su tako nastale jedne od najljepših Bachovih kantata i skladbi za orgulje.

1717. godine Bach odlazi u Köthen gdje su nastali *Brandenburški koncerti*, suite, violinske sonate, prvi dio zbirke preludija i fuga *Das wohltemperierte Clavier* te djela za orgulje. 1723. godine prešao je u Leipzig gdje je postao kantor u crkvi sv. Tome te je tamo ostao do smrti. U Leipzigu je nastao veliki broj kantata, klavirskih djela, dvije pasije, misa u h-molu, djela za orgulje, za orkestar.

Bach je u cijeloj Njemačkoj bio poznat kao orguljaš i čembalist. Nakon što mu je vid znatno oslabio, te neuspjele operacije zadesila ga je i moždana kap koja je potakla još jače slabljenje koje 1750. godine izazvalo njegovu smrt.

Treba napomenuti da je Bach tijekom svojeg života, osim što je bio skladatelj, bio i predan suprug te otac. Imao je sedmero djece s prvom suprugom Mariom Barbarom, a nakon njezine smrti oženio se Annom Magdalenom s kojom je imao četrnaestero djece. Nekolicina djece bila je veoma muzikalna. Sinovi Wilhelm Friedemann, Carl Philipp Emanuel i Johann Christian istaknuli su se posebno kao skladatelji. Obitelj i vjera u Boga pružala mu je veliku podršku i bila izvor utjehe i mira, pogotovo u težim radzobljima njegova života.²

Bach je skladao instrumentalna i vokalno instrumentalna djela. Od skladbi za glasovir, uz sve male preludije, fuge, dvoglasne i troglasne invencije, *Francuske i Engleske suite* istaknula su se dva sveska preludija i fuga naziva *Das Wohltemperierte Clavier* te *Die Kunst der Fuge*. Bach je skladao dosta djela i za violinu te violončelo u koja se ubrajaju sonate, suite i koncerti za violinu. Od Bachovih orkestralnih djela ističu se *suite u D-duru i h-molu*, te šest

²Prepričano prema izvoru: Andreis, Josip *Povijest glazbe*. Mladost: Zagreb 1975.

Brandenburških koncerata. Osim instrumentalnih djela, pisao je i vokalno instrumentalna gdje su se istaknule kantate i crkvena glazba. Skladao je i svjetovne i duhovne kantate, a kao najzanimljivije su svjetovne kantate *Seljačka kantata* i *Kantata o kavi*. U Bachovo stvaralaštvo crkvene glazbe ubrajamo motete (među kojima je najpoznatiji *Jesu meine Freude*), oratorije: *Uskršnji* i *Božićni oratorij*, četiri pasije: *Pasija po Luki*, *Pasija po Marku*, *Pasija po Ivanu* te *Pasija po Mateju*, mise te *Magnificat*.

2.2. Analiza arije „Mein gläubiges Herze“

Mein gläubiges Herze,
Frohlocke, sing, scherze,
Dein Jesus ist da!

Moje vjerno srce,
Raduje se, pjeva, veseli
Vaš Isus je blizu!

Weg Jammer, weg Klagen,
Ich will euch nur sagen:
Mein Jesus ist nah.

Daleko od bijede, daleko od tuge,
Samo ću ti jedno reći:
Moj Isus je ovdje!

Arija „Mein gläubiges Herze“, za sopran, je drugi broj kantate „*Also hat Gott die Welt geliebt*“ (*Bog je tako volio svijet*) BWV 68. Ariji prethodi zbarski stavak. Kantata je podijeljena na pet stavaka: zbor, arija za sopran, recitativ za basa, arija za basa i zbor. Ova kantata je 51. kantata u ciklusu za drugi dan Duhova. Zbarski dijelovi i arije soprana i basa donose lepezu različitih raspoloženja.

Skladana u F-duru, u 4/4 mjeri. Trodijelnog je oblika i nema recitativ. Pratinja je izvorno napisana za violoncello picollo i basso continuo. Violoncello picollo i glas se izmjenjuju, ostvaruju dijalog. Na kraju arije kvartet sačinjen od solo oboe, violine s bassom continuom i cellom iznosi drugu ekspoziciju glavne teme. Tempo izvođenja je *Allegro moderato* (umjereno brzo), a kontrasta u dinamici nema, ona je jednolična.

Melodija je velikog opsega, ima puno uzlaznih i silaznih skokova te karakterističnu ritamsku figuru koja se ponavlja. Tehnički zahtjevi ove arije su zadržavanje legata i mira u izvođenju unatoč ritmičnosti i iscjepkanosti melodije i pokretnog tempa te održavanje visoke pozicije. Arija je i kondicijski teška zbog dužine i brzine izvođenja u visokoj poziciji. Skokovi između srednjeg i visokog registra trebaju biti ujednačeni. Ako se ne izvodi pravilno, može postati zamorna za pjevača. Interpretacijski je važno donijeti raspoloženje koje je povezano s blagdanom Duhova. Izvođenje treba biti svijetlo, radosno i ushićenog jer Isus dolazi, On je blizu. Čak i odlazak u d-mol u drugom dijelu arije ne smanjuje doživljaj sreće i užitka.

3. Vincenzo Bellini: „Il fervido desiderio“ , „Vaga luna che inargenti“

3.1. Vincenzo Bellini

Vincenzo Bellini rođen je 1801. u Cataniji, a umro 1835. u Puteauxu kraj Pariza. Prvu glazbenu naobrazbu dobio je od svoga djeda, koji je tada bio zborovođa katedrale u Cataniji. Od 1819. studira na napuljskom konzervatoriju *San Sebastiano*. Kao operni skladatelj debitira 1825. u malom kazalištu konzervatorija. Prvi veći uspjeh postiže operom *Bianca e Fernando* (1826.), a 1827., nakon izvedbe opere *Pirata* u *La Scali*, postaje popularan. Na Mascagnijevo stvaralaštvo utjecale su Giuditta Carta, te dvije pjevačice Giuditta Grisi i Giuditta Pasta, za koje je napisao jedne od svojih najljepših uloga. Nakon propale opere *Beatrice di tenda* 1833., uz različite okolnosti koje su izazvale neuspjeh, Mascagni napušta Italiju i odlazi dirigitirati u London. Tamo piše novu operu za Pariz, gdje se kasnije i seli te postiže veliki uspjeh izvođenjem opere *I Puritani*.

Bellini se ograničavao na jednu melodijsku liniju. „*U nju je unosio u prvom redu bogatstvo svoje lirske naravi, postižući vanrednu čistoću i ljepotu pjevnosti, kakva se u njegovo vrijeme susreće možda jedino u klavirskim djelima.*“ (Muzička enciklopedija, 1971: 169)

Osim opera skladao je i instrumentalna i crkvena djela.

3.2. Analiza ariette „Il fervido desiderio“

Quando verrà quel dì
che riveder potrò
quel che l'amante
cor tanto desia?

Kada će doći taj dan,
Kada ću opet moći vidjeti
Za čime čezne to
Zaljubljeno srce.

Quando verrà quel dì
che in sen t'accoglierò,
bella fiamma d'amor,
anima mia?

Kada će opet doći taj dan,
Kada ću moći u svojim njedrima pozdraviti
Prekrasan plamen ljubavi,
Svoju dušu!

Tre ariette ciklus je od tri „male arije“, a to su: *Il fervido desiderio*, *Dolente immagine di Fille mia* i *Vaga luna che inargenti*. Objavljene su 1838. u Casa Ricordi.

Il fervido desiderio prva je od tri ariette. Skladana je u As-duru, 6/8 mjeri. Arietta je prokomponirana i koloraturnog karaktera. Klavirska pratnja je jednostavna i akordička. Instrumentalni uvod najavljuje glavnu melodijsku liniju. Tempo izvođenja je *Andante sostenuto* (umjereno, suzdržano). Dinamičkih kontrasta nema, sve je u *piano* dinamici. Korištenjem laganih *crescenda* i *decrescenda* prati se logičan slijed fraze.

Melodija je obogaćena koloraturama i mirnog sporijeg tempa te je zbog toga tehnički zahtjevna. Ne smije se izgubiti ljepota tona i gibljivost te lakoća i preciznost izvedbe jer sve te značajke obilježavaju belkanto stil pjevanja. Treba imati dobru kontrolu daha zbog koloratura i tempa. Bitna je jasna artikulacija teksta te dočarati osjećaj stalne čežnje koja pita i traži, ali ne dobiva odgovor.

3.3. Analiza ariette „Vaga luna che inargenti“

Vaga luna, che inargenti
queste rive e questi fiori
ed ispiri agli elementi
il linguaggio dell'amor;
testimonio or sei tu sola
del mio fervido desir,
ed a lei che m'innamora
conta i palpiti e i sospir.

Predivni mjeseče, koji obasjavaš srebrnim
Zrakama ove obale i ovo cvijeće
Udišući elementima
Jezik ljubavi;
Ti si sada jedini svjedok
Moje žarke čežnje,
Reci joj, mojoj voljenoj,
Koliko čeznem i uzdišem za njom.

Dille pur che lontananza
il mio duol non può lenir,
che se nutro una speranza,
ella è sol nell'avvenir.
Dille pur che giorno e sera
conto l'ore del dolor,

che una speme lusinghiera
mi conforta nell'amor.
Reci joj da udaljenost
Moju tugu ne može umiriti,
Da nada kojom se hranim,

Samo je nada za budućnost.
Reci joj kako danju i noću
Brojim sate boli,

I nada, slatka laskava nada,
Tješi me u mojoj ljubavi.

Arietta je skladana u As-duru, u 4/4 mjeri i strofnog je oblika. Klavirska pratnja je u rastavljenim akordima. Instrumentalni uvod, kao i u prvoj arietti, uvodi u glavnu melodijsku liniju, najavljuje temu. Kasnije je samo harmonijska podrška jer je podređena vokalnoj dionici. Tempo izvođenja je *Andante cantabile* (umjereno, korakom kao hodom i pjevno). Dinamika izvođenja je *piano* i konstantna je kroz cijelu ariettu.

Legato u frazama mora biti izražajan te je stoga bitna dobra kontrola daha, potrebno je zadržati apoggio. Vokali trebaju biti dugački i izjednačeni. Tekst je na talijanskom jeziku stoga je bitno da vokali budu otvoreni. Kao i u prvoj arietti, i ovdje je bitna lakoća, ljepota glasa, preciznost i jasna artikulacija teksta.

4. Johannes Brahms: „Liebestreu“ i „Spanisches Lied“

4.1. Johannes Brahms

Johannes Brahms rođen je 1833. u Hamburgu, a umro je 1897. u Beču. Već kao mladić od četrnaest godina nastupa javno kao pijanist. Koncertni programi koji saržavaju Bachova i Beethovenova djela ukazuju na Brahmsovu ozbiljnost i zrelost. Godine 1853. Brahms je kao korepetitor mađarskog guslača Eduarda Reményja-Hoffmana proputovao veliki dio Njemačke. Suradnja s Reményjem i sviranje mađarskih narodnih napjeva pobudilo je u Brahmsu sklonost i simpatiju prema mađarskom folkloru. Osim mađarskog folkloru, Brahms je došao u dodir s njemačkom i austrijskom narodnom popijevkom. Sve te napjeve je kasnije obrađivao u svojim djelima. Iste godine upoznao je violinistu i pedagoga Josepha Joachima, Franza Liszta te započeo poznanstvo s Robertom Schumannom i njegovom ženom Klarom. Prije preseljenja u Beč, do 1862. godine, Brahms je proveo neko vrijeme u Detmoldu i Hamburgu kao zborovođa. Sasvim se povukao 1875. godine te živi samo za svoju umjetnost i prijatelje. (Andreis, 1975: 39.-42.)

Brahms je izbjegavao koristiti načela programne glazbe. Njegov opus najviše obiluje instrumentalnim djelima. „U svojim djelima objavio je osebujuć sjevernjačkog romantičara, svijet velike umjetničke iskremosti čas opore i zakopčane, čas lirski nježne, sanjarski čeznutljive i suzdržano strastvene.“ (Andreis, 1975: 42)

Osim instrumentalne glazbe Brahms je skladao i na području vokalne glazbe. Skladao je popijevke (33 opusa), zbarske skladbe, kantate, oratorije. Skupinu opsežnijih djela pripadaju: kantata *Rinaldo*, *Pjesma sudbine*, *Pjesma trijumfa*, *Nänie* i *Njemački requiem op. 45*. *Njemački requiem* jedno je od najljepših djela novije duhovne glazbe nastalo 1868. godine. (Andreis, 1975: 47)

4.2. Analiza pjesme „Liebestreu“

»O versenk', o versenk' dein Leid,
mein Kind, in die See, in die tiefe See!«
Ein Stein wohl bleibt auf des Meeres
Grund,
mein Leid kommt stets in die Höh'.

»Und die Lieb', die du im Herzen trägst,
brich sie ab, brich sie ab, mein Kind!«
Ob die Blum' auch stirbt, wenn man sie
bricht,
treue Lieb' nicht so geschwind.

»Und die Treu', und die Treu',
's war nur ein Wort, in den Wind damit
hinaus.«
O Mutter und splittert der Fels auch im
Wind,
Meine Treue, die hält ihn aus.

»Utopi svoju tugu,
moje dijete u moru, dubokom moru!«
Kamen možda miruje na morskom dnu,
no moja tuga uvijek izlazi na površinu.

»I ona ljubav koju носиš u srcu,
slomi ju, prekini ju, dijete moje!«
Čak i ako cvijet umire kada ga netko
slomi,
prava ljubav ne odlazi tako brzo.

»A tvoja postojanost, tvoja postojanost,
samo je riječ, raznesena na vjetru.«
Oh majko, čak i ako se stijene razbiju na
vjetru,
moja postojanost to podnosi.

Brahmsov ciklus pjesama op. 3, ciklus je od šest pjesama za tenor ili sopran i klavir. Tiskan je 1853., a svoju premijernu izvedbu ostvario je 18. veljače 1857., u Göttingenu. Pjesme u ciklusu su: *Liebestreu*, *Liebe und Frühling 1*, *Liebe und Frühling 2*, *Lied aus dem Gedicht*, *In der Fremde*, *Lied*.

Liebestreu prva je pjesma u ciklusu. Skladana u es-molu, u 4/4 mjeri. Pjesma je varirano-strofnog oblika i napisana u obliku dijaloga između majke i djeteta. Klavirska pratnja je gusta i ima karakteristični ritmički obrazac. Na početku u desnoj ruci nalazi se pulsirani ritam u triolama koji djeluje nervozno i uzlazni motiv u lijevoj ruci koji prekida to nemirno raspoloženje. Taj motiv se provlači kroz cijelu pjesmu. Melodija koju svira lijeva ruka podsjeća na vokalnu dionicu. Tempo izvođenja je *Sehr langsam* (vrlo sporo). U prva dva dijela nema dinamičkih razlika, sve je *piano* dok se u trećem dijelu pojavljuje dinamički vrhunac, prelazak u *forte*.

Melodija je velikog opsega i ima karakteristični obrazac koji se ponavlja. Različite promjene agogičkih oznaka, opseg i visoki tonovi otežavaju legato fraziranje. Fraze ne smiju biti iscjepkane stoga treba obratiti pažnju na artikulaciju teksta i vođenje fraze na dah. Način izvođenja je usko povezan s tekstom i dijalogom koji se događa tijekom izvođenja. Tekstovi u

cijelom opusu pričaju o životu mlade žene koja je doživjela tragediju te su sve pjesme muzički povezane na različite načine. U ovoj pjesmi majka govori tri puta svojoj kćeri da zaboravi, potisne svoje osjećaje, na što kćer svaki put uporno odbija napraviti jer je njezina ljubav prejaka.

4.3. Analiza pjesme „ Spanisches Lied“

In dem Schatten meiner Locken
Schlief mir mein Geliebter ein.
Weck' ich ihn nun auf? -- Ach nein!

Sorglich ströhlt' ich meine krausen
Locken täglich in der Frühe,
Doch umsonst ist meine Mühe,
Weil die Winde sie zerzausen.
Lockenschatten, Windessausen
Schlieferten den Liebsten ein.
Weck' ich ihn nun auf? -- Ach nein!

Hören muß ich, wie ihn gräme,
Daß er schmachtet schon so lange,
Daß ihm Leben gäb und nähme
Diese meine braune Wange,
Und er nennt mich seine Schlange,
Und doch schlief er bei mir ein.
Weck' ich ihn nun auf? -- Ach nein!

U sjeni mojih kovrči
Moj dragi je zaspao.
Da ga probudim sad? Ah, ne!

Pažljivo češljam svoje kovrče
Rano svaki dan,
Ali uzalud je moj trud,
Jer ih vjetar opet čini razbarušenim.
Sjene mojih vlasi, šaputanje vjetra,
Uljuljali su moga dragoga da spava.
Da ga probudim sad? Ah, ne!

Moram ga slušati kako se žali
To što je toliko dugo propadao
Da život mu je dan i oduzet
Ovime, mojim smeđim obrazom.
I naziva me svojom zmijom,
A ipak, zaspao je uz mene.
Da ga sad probudim? Ah, ne!

Spanisches Lied je prva pjesma u ciklusu od šest pjesama za sopran ili tenor i klavir, op. 6. Skladana je u a-molu koji svaki put u B dijelu modulira u E-dur. Mjera je 3/4, a oblik pjesme strofan. Klavirska pratnja harmonijski podržava vokalnu dionicu. U kratkom preludiju, u lijevoj ruci karakterističan je ritam koji se poslije pojavljuje u desnoj ruci. Tempo izvođenja je *Alegretto* (okretno). Dinamika se mijenja, od *pianissimo*, *piano* do *forte* dinamike.

Melodija je skokovita, ali se kreće i postepeno. A dio započinje tonom e1, dok B dio tonom e2 stoga je bitno izjednačiti prijelazne tonove između registara koji se konstatno izmjenjuju. Ugođaj pjesme je naznačen karakterističnim ritmom koji stvara španjolski duh. Različite agogičke oznake: *sostenuto* (suzdržano), *diminuendo* (stišavanje), *ritardando* (usporavanje) te vraćanje u prvi tempo obilježavaju način izvođenja koji je pun *rubata* (slobodnije fraziranje), nije metronomski. Oznake logično prate tekst kojim se izražava neodlučnost i

nemir jedne djevojke koja želi probuditi svoga dragoga. Potrebno je postići jasnu artikulaciju teksta poštivajući oznake, i pritom ne izgubiti apoggio i legato u frazama.

5. Enrique Granados y Campiña: „ Amor y odio“ i „ El tra la la y el punteado“

5.1. Enrique Granados y Campiña

Španjolska je svoj preporod počela doživljavati tek krajem 19. stoljeća. Narodna umjetnost je ono na čemu su španjolski glazbenici gradili svoj nacionalni glazbeni smjer. (458.-459. andreis) „Stvaranjem u duhu folkloru, koji je u Španjolskoj osebujan koliko u izrazitoj melodici toliko i u ritmici, španjolski su skladatelji na prijelazu u 20. stoljeće unijeli u europsku glazbu svježinu novog kolorita, izvornoga i karakterističnoga.“ „Tek će djela suvremenih španjolskih skladatelja dati pravu fizionomiju španjolskom nacionalnom glazbenom smjeru.“ (Andreis, 1975:459) Ti skladatelji su Albeniz, De Falla te Enrique Granados.

Enrique Granados španjolski je skladatelj rođen 1867. godine u Kataloniji, a umro 1916. godine tragičnom smrću. „Kad se u jeku Prvoga svjetskog rata vraćao iz Amerike, torpedirala je jedna podmornica, brod koji ga je vozio u susret novim planovima i nadama.“ (Andreis, 1975:464) Granados se obrazovao u Barceloni i Parizu. Učio je svirati klavir i kompoziciju. 1890. godine nastupa prvi put kao pijanist. Uz koncertiranje istodobno je razvio i uspješnu pedagošku djelatnost.

„ Granados je romantik koji iznosi pretežno vlastita duševna stanja, često izrasla iz pesimističkog gledanja na život i svijet. „ (Kovačević, 1973: 11) Na početno Granadosovo stvaralaštvo utjecali su skladatelji poput F. Chopina, F. Liszta i E. Griega. Obilježja njegovog individualnog glazbenog jezika pokazat će se tek kasnije, a to su, kako navodi Muzička enciklopedija, melodika prožeta ukusnim ornamentiranjem te čistoća ritmičkih obrisa.

U skladbama pronalazimo duh folkloru koji nije do kraja izražen. Neumjerenost, gubitak uravnoteženosti cjeline, preveliki zahtjevi od klavira kao instrumenta rezultirali su prekrcavanjem klavirskog sloga suvišnostima. (Kovačević, 1973: 11)

Tonadilla vrsta je solo pjesme. Pripada žanru kratke, satirične glazbene komedije popularne u Španjolskoj u 18. stoljeću. Nastala je kao pjesma koja se pjevala tijekom drugih kratkih kazališnih djela. U tonadili se često pisao dijalog za nekoliko likova, i tako se na kraju proširio u izvođenju od 10 do 20 minuta. Svoje likove crpila je iz svakodnevnog života i uključivala je popularnu i narodnu glazbu i ples. *12 Tonadillas en estilo antiguo* pisane su između 1912. i 1913., prema tekstovima Fernanda

Periquet Zuaznábara (1873.-1946.). Premijerno je prikazan 26. svibnja 1913. u Madridskom atenskom muzeju.

5.2. Analiza pjesme „Amor y odio“

Pensé que yo sabría
ocultar la pena mía
que por estar en lo profundo
no alcanzara a ver el mundo:
este amor callado
que un majo malvado
en mi alma encendió.

Y no fue así
porque él vislumbró
el pesar oculto en mí.
Pero fue en vano
que vislumbrara
pues el villano
no mostrose ajeno
de que le amara.

Y esta es la pena
que sufro ahora:
sentir mi alma
llena de amor
por quien me olvida,
sin que una luz
alentadora
surja en las sombras
de mi vida.

Mislila sam da mogu
Sakriti svoju tugu
Da može biti tako duboko
Kao da si neprimjetan u svijetu.
Ova tajna ljubav
Kao da je zloban? čovjek
Zapaljen u mojoj duši.

I to nije
Jer je vidio
Tugu skrivenu u meni.
Ali bilo je uzalud
Što je vidio
I nije se odvojio
Od onoga
Što je volio.

I ovo je kazna
I sada patim:
Osjetiti svoju dušu
Ispunjenu ljubavlju
Za onoga koji
Me je zaboravio,
Bez ohrabrujućeg svjetla
Za probijanje sjena
Mog života.

„ *Amor y odio* “ prva je u ciklusu 12 Tonadillas en estilo antiguo. Skladana je u g-molu, u 3/4 mjeri te varirano-strofnog oblika. U variranom dijelu mijenja tonalitet i prelazi u istoimeni dur, u G-dur. Pratinja je u razloženim akordima te podsjeća na prebiranje po gitari koje se može povezati sa španjolskim duhom ove pjesme. Tempo izvođenja je *Allegretto* (okretno). Dinamika logično slijedi fraze i značenje teksta.

Melodija je ritmična i bogata punktacijama karakterističnim za španjolske narodne popijevke koje su bile skladateljeva inspiracija. Zbog raznovrsnog ritma i punktiranih nota legato je teže

postići stoga je bitno zadržati apoggio. Impostacija tona i neprestana podrška bitna je radi prijelaza iz srednjeg registara u viši registar i visina koje sežu do a2.

5.3. Analiza pjesme „El tra la la y el punteado“

Es en balde, majo mío,
que sigas hablando
porque hay cosas
que contesto yo siempre cantando:
Tra la la...
Por más que preguntas tanto:
tra la la...
En mí no causas quebranto
ni yo he de salir de mi canto:
tra la la...

Uzalud je, dječāče moj,
da govoriš,
jer postoje stvari na koje
uvijek odgovorim u pjesmi:
Tra la la...
Bez obzira koliko puta pitate:
Tra la la...
Ne izazivaš mi bol
I neću prestati pjevati:
Tra la la...

„*El tra la la y el punteado*“ sedma je pjesma u ciklusu. Skladana je u A-duru, u 3/4 mjeri, varirano-strofnog oblika. U variranom dijelu prelazi u istoimeni mol, a-mol. Pratnja je u razloženim akordima te podsjeća na prebiranje po gitari. Tempo izvođenja je *Allegro* (brzo), a dinamičkih kontrasta nema.

Punktirani ritam i nekoliko ukrasa koji se pojavljuju karakteristike su melodije kojom se želi prenijeti duh španjolske narodne popijevke na što nas aludira i dio teksta „tra la la“.

Tehnički je bitno izjednačiti prijelaze između srednjeg i višeg registra, jasno izgovarati tekst, a da se pritom ne izgubi legato.

6. Josip Hatze: „Pastourelle“

6.1. Josip Hatze

Josip Hatze bio je skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog. Rođen je 1879. u Splitu gdje je i umro 1959. godine. Završio je studij kompozicije na Konzervatoriju u Pesaru kod Pietra Mascagnia. Bio je zborovođa pjevačkog društva „Zvonimir“ i „Guslar“. Tijekom Drugog svjetskog rata s ostalim evakuiranim stanovništvom odlazi u El Shatt, u Egipat, gdje pod teškim okolnostima uvježbava zbor izbjeglog stanovništva i održava vrlo uspješne koncerte. Nakon završetka rata vraća se u Split gdje nastavlja sa svojom glazbenom djelatnošću.

Hatze je izrazito vokalno skladatelj. U Muzičkoj enciklopediji se navodi kako je smatrao da je „ neposrednost melodije najsigurniji put k slušatelju“. Njegovo stvaralaštvo je bilo pod utjecajima: „talijanskog verističkog kazališta, talijanske salonske romance, Griegove klavirske muzike i naše narodne pjesme“. (Kovačević, 1973:90) Hatze je bio liričan skladatelj i svoja najbolja djela ostvaruje u popijevkama i dvije opere. Neke od poznatijih popijevaka su *Serenada*, *Majka*, *Rob*, *Veče na škoju*. Opere su nastale u vremenskom razdoblju od dva desetljeća. Opera *Povratak* skladana 1911. u kojoj se prepoznaju veristički elementi i utjecaj učitelja Mascagnia. *Adel i Mara* je druga Hatzeova opera, s elementima dalmatinskog i orijentalnog melosa, nastala 1923. godine.

Hatze je ukupno skladao 57 solo pjesama. Skladao ih je na stihove Augusta Harambašića, Rikarda Katalinić- Jeretova, Alekse Šantića, Milana Begovića i mnogih drugih. Također je skladao i dvanaest pjesama na stihove talijanskih i njemačkih autora kao što su Lorezno Stecchetti, Rudolf Baumbach, Viktor Trautzi, Friedrich Schiller i Heinrich Heine. Većina pjesama nastala je do 1920. te pripadaju hrvatskoj glazbenoj Moderni.

Hatzeova harmonija je u okvirima tonalnosti i tradicije. „ Modulacije na načelu tercne srodnosti, tonalni skokovi, pedalni tonovi, rast akorda do četverozvuka i dalje, česta upotreba alteriranih akorda-neke su od karakterističnih postupaka u Hatzeovom harmonijskom rječniku.“ (MIC, 1982:63) Klavirska dionica u Hatzeovim pjesmama više je od obične pratnje. Hatze maštovito varira uobičajene obrasce pratnje te tako ostvaruje individualnost u atmosferi svake pjesme.

6.2. Analiza pjesme „Pastourelle“

U knjizi *Josip Haze, hrvatski skladatelj* (Zagreb, 1982.) navodi se: „Taj svijet ljupkih djevojčica, cvijeća i leptira, ti naivni ljubavni snovi, ta stilizirana i elegantno distancirana vizija mladenaštva u okviru standardnog prirodnog dekora, karakteristična je crta onog kulta idealizirane mladosti koji je razvio upravo *Jugendstil*“.

Milo pjeva mladi pastir
Čuvajući stado bijelo,
On ne pozna što je bolno,
Što je tužno neveselo.
On ne čezne za draguljem,
Za ljepotu njeg'va sjaja,
On je sretan sred milenog
Svoje drage zagrljaja.

On joj ljubi rumen lice,
On je grli oko vrata,
U toj sreći što su želje
Od biserja i od zlata?
Oj, pastriče, ja bih cijelo
Žiće svoje pregorio,
Kad bih samo jednim
Časkom kano i ti sretan bio

Pastourelle je treća pjesma u zbirci popijevaka *Novo cvijeće za srednji glas uz pratnju glasovira*. Zbirku čine popijevke: *San, Molitva, Pastourelle, Suzi, Erotika i Rob*. Autor teksta *Pastourelle* je Milan Begović. *Pastourelle* je napisana prije 1907., a posvećena je Milici Buj. (72.)

Skladana je u F-duru, u 6/8 mjeri te je strofnog oblika. Pratinja je harmonijski jednostavna i u razloženim akordima koji u instrumentalnom uvodu najavljuju glavnu melodijsku liniju te se već na početku stvara dojam prozračnosti, poleta i radosti pastira. Tempo izvođenja je *Adantino pastorale* (umjereno, malo brže od *Andante* i pastoralnog ugođaja). Osim F-dura pjesma ima i kratki uklon u g-mol koji je povezan s tekstom koji pjevač u tom trenutku. Dinamika je različita, često se mijenja, od *piano* do *forte* dinamike. U skladu s dinamikom događaju se i promjene unutar zadanog tempa, a to su *ritardando*, *un pò più mosso* i *meno mosso*.

Melodijska linija vrlo je pjevna i velikog opsega. Sadržava vertikalnu i horizontalnu poliritmiju. Pjevanje na hrvatskom jeziku predstavlja izazov za pjevača zbog većeg broja konsonanata, bitna je dobra artikulacija i legato koji se ne prekida unatoč jeziku i izmjenama tempa. Način izvođenja je *pastorale* (pastoralno) i *semplice* (jednostavno), sukladno onome

što se želi postići, a to je pastoralnost, jednostavnost, svjetlina, radost pastirskog načina života opisanog u pjesmi. U skladu s tekstem i agogičkim oznakama pjesmu treba izvoditi *rubato*, imati slobode u izvođenju.

7. Dora Pejačević: „U lovu je mjesec na sunce“

7.1. Dora Pejačević

Dora Pejačević rođena je 1885. u Budimpešti, a umrla je u Münchenu, 1923. Prvu glazbenu naobrazbu dobila je od Károly Noszeda na obiteljskom imanju u Našicama gdje je provela svoje djetinjstvo. Vrlo rano naučila je osnove sviranja klavira i violine. Osim klavira i violine, Dorino glazbeno obrazovanje uključivalo je i učenje teorije, instrumentacije, kontrapunkta i kompozicije. Godine 1912. vratila se živjeti u Našice, no i dalje je nastavila putovati. Od 1921., udajom za Ottomara von Lumbea, živi u Münchenu.

Skladala je već u dobi od dvanaest godina minijature za glasovir te za violinu i glasovir. Nakon toga sklada popijevke, a od 1908. Komorna, orkestralna djela i popijevke za glas i orkestar. Dorin opus sačinjava pedeset sedam registriranih djela. Karakteristike njezinog skladanja temeljene su na romantičkoj tradiciji s povremenim otvorenostima prema novim harmonijskim postupcima. *Tri pjesme (Drei gesange) opus 53.*, skladan 1920. vrhunac su njezinog vokalnog opusa. Pjesme su skladane na tekst F. Nietzschea te sadržavaju elemente impresionističke harmonije i deklamacije. Iz bogatog klavirskog opusa treba izdvojiti: *Dva nokturna (Zwei Nocturnen) opus 50*, *Humoresku i capriccio (Humoreske und Caprice) opus 24*, *prvi hrvatski glasovirski koncert (u g-molu, opus 33)* te mnoge druge skladbe.

Dora Pejačević skladala je trideset solo pjesama, većino, po nekoliko njih povezanih u cikluse. Manji broj je označen samostalnim brojem opusa. Pjesme su obuhvaćene u dvanaest opusa. Skladala je i dvije solo pjesme za glas, violinu i orgulje (*Ave Maria op. 16 i Verwandlung op. 37a*) te za glas i orkestar (*Liebeslied op. 39 i Zwei Schmetterlingslieder op. 52*). Do 1915. godine sklada na tekstove Paula Wilhelma, Wilhelmine Wickenburg-Almásy, Anne Ritter, Ernesta Straussa, a nakon pjesme *Verwandlung op. 13* nastale na stihove Karla Krausa, odabire već spomenutog Krausa, Rainera Maric Rilkea te Friedricha Nietzschea čije poetske forme, rječnik, simbolika obogaćuju njen glazbeni izraz.

„*Tematika tekstova koje je komponirala Dora Pejačević kreće se pretežno u sferi ljubavne lirike, meditacije, sanjarenja, karakterističnu grupu tvore tekstovi kojih je lajtmotiv samoća, nekoliko tekstova evocira vedre, skercozne motive.* (Kos, 1982:45)

7.2. Analiza pjesme „U lovu je mjesec na sunce“

U lovu je mjesec na sunce četvrta je pjesma u ciklusu *Sedam pjesama (Sieben Lieder)* op. 23 koji je nastao 1907., kada je skladateljica bila oduševljena Wagnerom. Ovaj opus smatra se prvim zrelim vokalnim radom Dore Pejačević.

Na riječi Wilhelmine Wickenburg- Almásy Dora Pejačević ostvaruje vokalnu liriku koja daleko prerasta sentimentalnu razinu pjesničkog predloška. Zanimljivo je pratiti kako u pojedinim pjesmama ovog ciklusa konvecionalni kalupi tradicionalne periodičnosti (iako od najranijih vokalnih radova skladateljica izbjegava strogo strofnu formu) ustupaju mjesto slobodnijoj, gotovo deklamatornoj koncepciji melodijske linije. Pa i klavirska dionica, iako je uobičajena tradicionalna podjela na melodiju i pratnju ovdje još u punoj mjeri pristuna, dobiva na značenju. (Kos, 1982:48)

Pjesma je skladana u f-molu, u 6/8 mjeri, varirano-strofnog oblika. Klavirska pratnja harmonijski je bogato napisana, sadržava puno alteriranih tonova. Gornja dionica klavira većinski prati melodiju glasa. Osim kratkog preludija koji najavljuje glavnu melodijsku liniju, između strofa pojavljuju se interludiji. Tempo izvođenja je *Andante* (umjereno, korakom kao hodom) . Pjesma ima dinamičkih kontrasta, koji se kreću od *piano*, *mezzopiano* dinamike do *forte* dinamike, uz uvijek logična *crescenda* koja vode prema vrhuncu fraze.

Melodija se uglavnom kreće postepeno, osim nekoliko uzlaznih i silaznih skokova. Tehnička zahtjevnost pjesme je raspon od h do as². Bitno je izdržavati fraze do kraja i unaprijed misliti na ono što slijedi kako i interpretativno tako i tehnički, pogotovo prema vrhuncima kada je dobra impostacija tona as² itekako bitna. Registri trebaju biti izjednačeni i ništa što je tehnički zahtjevno ne bi trebalo prekidati tijek pjesme i njene cjelovitosti. Treći dio u pjesmi(slika), varirani dio, bitno je naglasiti u interpretativnom smislu jer je značajna promjena teksta. Neuzvrćena ljubav stvara bol i tugu koju ništa ne može utješiti, čežnja ostaje i ona označava kraj jer nade više nema.

8. Nikolaj Andrejevič Rimski-Korsakov: „Četiri romanse, op. 2“

8.1. Nikolaj Andrejevič Rimski-Korsakov

Rimski Korsakov rođen je 1844. u Tihvinu, a umro 1908. u Ljubensku. Bio je dirigent, pedagog i teoretičar, član poznate *Petorke*. Rano se krenuo baviti glazbom. Godine 1861. upoznaje Balakireva koji je uvelike utjecao na njegov glazbeni razvoj. Putovanje koje je morao izvršiti od 1862. - 1865. također je značajno utjecalo na Korsakova. U tom razdoblju "razvio je dar zapažanja i poseban smisao za svu raznolikost ljepota prirode koju će kasnije živopisno ocrtavati u brojnim ulomcima svojih djela." 1871. postavljen je za profesora kompozicije i instrumentacije na petrogradskom konzervatoriju. 1873. postao je inspektor glazbene djelatnosti pomorskih ustanova, a 1874. zamijenio je Balakireva na mjestu rukovoditelja Besplatne glazbene škole. U njegovom domu svakog tjedna održavale su se komorne večeri.

Korsakov je u harmoniji rado upotrebljavao stare tonalitete, tu osebujnu osnovu mnogih narodnih melodija, pritomtražeći i nove harmonijske sklopove. Od 1875. do 1876. harmonizira zbornik od četrdeset narodnih napjeva. Napisao je petnaest opera, a neke od njih su: *Majska noć* (1878.), *Snjeguročka* (1880.), *Pskovičanka* (1891.-92.), *Sadko* (1894.-96.), *Zlatni pjetlić* (1906.-07.). Obilježja njegovih opera su bajke i čarobne priče. Od ostalih djela treba izdvojiti: simfonijsku suitu *Šeherezada* i *Antar*, jedan klavirski koncert, više komornih djela i oko stotinu solo pjesama.

" U svim djelima Rimskog-Korsakova dolazi do izražaja bogata mašta, izvanredno muzičko znanje i dobro poznavanje ruske narodne duše. Svoje teoretsko znanje dokazao je knjigom *Priručnik nauke o instrumentima*." (Reich, 1956:105)

8.2. Analiza opusa „Četiri romanse op. 2“

8.2.1. „Ščekuju k ščeke ty moej priložis“

Ščekuju k ščeke ty moej priložis'

Priljubi se obrazom uz obraz moj

Ščekuju k ščeke ty moej priložis':

Priljubi se obrazom uz obraz moj:

Puskaj naši slězy sol'jutsja!

Nek se suze naše spoje!

I serdcem k gorjachemu serdcu prižmis':

I srcem ti srcu mojemu čvršće privuci se:

Pust' plamenem obshchim zažgutsja!

Neka se istom vatrom zapale!

Kogda že v to plamja pol'jutsja rekoj

Kada će u taj plamen poteći potoci

Kipjashchije sljozy razluki,

Suza iz očiju naših, -- ja ću te rukama

Ja, krepko tvoj stan okhvativshi rukoj",

Obujmiti i umrijet ću,

Umru ot blaženstva i muki.

Umrijet ću od blaženstva i muke.

Ščekuju k ščeke ty moej priložis' je glazbena minijatura u Fis-duru, ali s različitim uklonima, u 6/8 mjeri te je prokomponiranog oblika. Pratinja je harmonijska i u rastvorbama te podsjeća na harfu. Tempo izvođenja je *Allegro moderato* (umjereno brzo). Dinamičkih kontrasta nema, sve je *piano*, osim kraja koji je vrhunac minijature te u skladu time izvodi se u *forte* dinamici i *ritardandu* kao logičan završetak fraze.

Melodija se kreće postepeno. Sav naglasak je na izražajnosti koju pjevač treba prenijeti. S obzirom da je glazbena minijatura, interpretativno je zahtjevna zbog kratkoće. Ritam u klavirskoj pratnji ne smije utjecati na legato u vokalnoj dionici.

8.2.2. „Plenivšis' rozoj, solovej“

Plenivšis' rozoj, solovej

Slavuj očaran ružom

Plenivšis' rozoj, solovej

Slavuj očaran ružom

I den' i noč' poët nad nej;

I dan i noć pjeva nad njom;

No roza molča pesnjam vnemlet...

A ruža šutke pjesme sluša...

Na lire tak pevec inoj

Neki drugi pjevač tako na liri

Poët dlja devy molodoj;

Pjeva o djevi mladoj;

A deva milaja ne znaet --

A djeva mila ne zna --

Komu pojot i otchego

Kome pjeva i zašto su

Pečal'ny pesni tak ego?...

Tako tužne njegove pjesme?...

Plenivšis' rozoj, solovej prokomponirana je glazbena minijatura, u fis-molu, u 3/4 mjeri. Pratinja je akordička i orijentalnog prizvuka. Preludij nas uvodi i najavljuje vokalizu koja će se pojaviti na kraju, koja predstavlja pjev slavuja koji čezne za ružom. Tempo izvođenja je *Moderato* (umjereno). Dinamika se postepeno mijenja od *piano*, *mezzoforte* do *forte*.

Melodija je orijentalnog karaktera, sadrži skokove, ali se kreće i postepeno. Početak vokalne dionice je u *piano* dinamici i zato je vrlo tehnički zahtjevan, kao i vokaliza na kraju. Iako nije zapisana u notama, vokaliza je ušla u izvođilačku praksu kao poj slavuja.

8.2.3. „Kolybel'naja pesnja“

Kolybel'naja pesnja

Baju, bajuški, baju,
baju Olen'ku moju!
Čto na zor'ke, na zare,
o vesennej o pore,
ptički božii pojut,
v temnom lese gnezda v'jut.

Baju, bajuški, baju,
baju Olen'ku moju!
Solovejko - solovej!
Ty gnezda sebe ne vej:
priletaj ty v naš sadok,
pod vysokij teremok.

Baju, bajuški, baju,
baju Olen'ku moju!
Po kustočkam poporchat',
spelych jagod poklevat',
solncem krylyški prigret',
Ole posenku propet'.

Baju, bajuški baju,
baju Olen'ku moju!

Uspavanka

Snivaj, spavaj,
Oljenka moja!
U zoricu, u zoru,
o proljeću
ptičice Božje pjevaju,
u tamnoj šumi gnijezda svijaju.

Snivaj, spavaj,
Oljenka moja!
Slavujčiču, slavuju!
Ti gnijezda sebi ne svijaj:
Doleti ti u naš mali vrt,
Pod visoki teremok*.

Snivaj, spavaj,
Oljenka moja!
Po grmovima polepršati,
Zrele bobice pozobati,
Kрила na suncu ugrijati,
Olji* pjesmicu zapjevati.

Snivaj, spavaj,
Oljenka moja!

*Teremok – starinska ruska kuća

*Olja – Oljenka od milja

Kolybel'naja pesnja je glazbena minijatura prokomponiranog oblika. Skladan je u Desduru (cis mol u jednom dijelu), u 4/4 mjeri. Pratinja je akordička. Kroz jednolični puls kojeg stvaraju četvrtinke u donjoj dionici klavira stvara se dojam uspavanosti koju se želi postići s

obzirom da je ovo uspavanka. Tempo izvođenja je *Moderato e tranquillo* (Umjereno i mirno). Velikih dinamičkih kontrasta nema. Sve je u *pianissimo* dinamici, osim jednog dijela u drugoj strofi gdje je *mezzoforte* jer u tom trenutku zaziva se slavuj.

Melodija se kreće postepeno, osim nekoliko intervalskih skokova i visoki zapjev na tonu f2. Česta promjena tonaliteta, promjena naglašenosti doba i tekst tehnički su izazovi ove minijature jer se unatoč tim različitim izmjenama ne smije izgubiti karakter uspavanke, stanja iščekivanja u miru, spokoju, u sanjarenju.

8.2.4. „Iz sléz moich mnogo, maljutka“

Iz sléz moich mnogo, maljutka

Iz sléz moich mnogo, maljutka,
Rodilos' dušistych cvetov;
A vzdochi moi prevratilis'
V nemolknuščich solov'ëv.

Už tol'ko b menja poljubila --
Tebe i cvety ja otdam,
I pesnjami stanut bajukat'
Tebja solov'i po nočam

Iz suza mojih mnogo, malena

Iz suza mojih mnogo, malena,
Rodilo se mirisnih cvjetova;
A uzdas moji pretvorili su se
U neprestani pjev slavuja.

Oh, kad bi me samo zavoljela --
Tebi bih ja i cvjetove dao,
I pjesmama bi uspavljivali
Tebe slavuji noćima.

Iz sléz moich mnogo, maljutka je prokomponirana glazbena minijatura, u D-duru, 6/8 mjeri. Klavirska pratnja vrlo je ritmična i zvuči prozračno te stoga podsjeća na harfu. Ritmički puls u pratnji suprotan je pulsu pjevača. Tempo izvođenja je *Allegro non troppo* (ne previše brzo). Dinamičkih kontrasta nema, sve se izvodi *piano* i *pianissimo*.

Melodija se kreće postepeno i naizgled djeluje vrlo jednostavno, no različit puls klavirske pratnje i iscjepkanost otežavaju fraziranje i zadržavanje apoggia. Potrebno je imati dobru kontrolu udaha kako bi legato, i sama cjelina bili uvjerljivije izvedeni.

9. Wolfgang Amadeus Mozart: „Solitudini amiche...Zeffiretti lusinghieri“

9.1. Wolfgang Amadeus Mozart

Mozart je rođen 1756. godine u Salzburgu, a umro 1791. godine u Beču. Dolazi iz glazbene obitelji gdje već kao šestogodišnjak započinje svirati i skladati. Putovao je po različitim gradovima s roditeljima i sestrom. Često su boravili u Italiji što je značajno utjecalo na skladanje Mozartovih opera. Dodir s različitim okolinama i ljudima omogućilo mu je spoznavanje različitih karaktera, koji je svaki na svoj način reagirao na događaje iz vanjskog svijeta. Kao dvanaestogodišnji dječak postao je koncertni majstor nadbiskupijskog zbora u Salzburgu. 1781. prestaje s radom u Salzburgu i osniva obitelj s Constanzom Webber u Beču te tamo sklada i svoja najznačajnija djela. Veliki broj djela nastao je u Mozartovom kratkom životu, a prema Köchelovom popisu iz 1862., radi se o preko 600 opsežnih radova.

Skladao je 41 simfoniju, brojne koncerte za klavir i violinu, fantazije i varijacije za klavir, gudačke kvartete, kvintete te drugu komornu glazbu, 18 misa, ali i drugu sakralnu glazbu te velik broj opera. Mozartove opere dijele se u tri razdoblja: prvo do 1777. godine iz kojeg je većina djela zaboravljena, osim opere *Bastien und Bastienne* (1768.), drugo razdoblje od 1777. do 1784. (*Idomeneo* 1781., *Otmica iz Saraja* 1782.), te treće od 1784. do Mozartove smrti 1791. godine. U trećem razdoblju nastale su najpoznatije opere: *Così fan tutte* (1790.), *Figarov pir* (1786.), *Don Giovanni* (1787.) i *Čarobna frula* (1791.) (Andreis, 1975:99)

9.2. Analiza arije „Zeffiretti lusinghieri“

9.2.1. Opera „Idomeneo“

Opera *Idomeneo kralj Krete* velika je herojska opera u tri čina. Praizvedena je 1781. godine u Münchenu. Radnja se događa u Cydoni na Kreti nakon završetka Trojanskog rata 1183. godine prije Krista.

„Ta opera donosi na pozornicu izrazito gluckovski sadržaj, izrastao iz antičkih legenda i duboko etičkih pobuda. Pokretač dramske radnje je borba između očinske ljubavi i zavjeta te spremnost na žrtvu za voljeno biće.“ (Andreis, 1975: 101)

ULOGE:

Idomeneo, kralj Krete – tenor

Idamante, njegov sin – tenor (alt)

Elektra, Agamenнова kći – sopran

Ilija, kći Priamova, zarobljenica na Kreti – sopran

Arbaces, Idomenejev prijatelj – tenor (bariton)

Vrhovni svećenik Neptuna – bas

Prvi i drugi žrtveni svećenik, Glas proročišta, Korovi Trojanaca i Krećana

1. čin

Ilija se nalazi u svojoj sobi u palači. Ilija pjeva i k njoj dolazi Idamante koji ugleda Idomenejevo brodovlje na morskoj obali na povratku iz Troje. Odlučuje da će zarobljenim Trojancima dati slobodu te pritom izjavljuje da to čini iz ljubavi prema Iliji. Arbaces donosi vijest o oluji koja je snašla Idomenejevo brodovlje. Svi vjeruju da je Idomeneo izgubljen. Elektra je zato u strahu jer joj se smanjuju izgledi da postane Idamanteova žena. Idomeneo se spasi nakon zavjeta, ali je užasnut kada vidi da ga je prvi pozdravio njegov vlastiti sin. Čin završava zborom u čast Neptuna.

2. čin

Radnja se događa u dvorani, u palači. Idomeneo govori Arbacesu o zavjetu i odlučuje da će Idamantea i Elektru nakon vjenčanja otpraviti u Argos. Ilija pozdravlja kralja, a Elektra mu se zahvaljuje zbog donešene odluke. U trenutku kad se Idamante i Elektra ukrcavaju, razjareni Neptun šalje neman, pred kojom svi bježe u silnom užasu.

3. čin

Radnja se događa u vrtu i pred palačom. Ilija daje oduška svojoj boli. Idamante se dolazi oprostiti s njom. Ilija ga moli da ostane i izjavljuje mu ljubav koju osjeća, na što je Idamante ushićen. Nenadano ih zatiču Idomeneo i Elektra. Idomeneo još jednom nagovara sina da pobjegne. Dolazi svećenik i javlja da neman pustoši zemlju. Kralj izjavljuje tko je bio određen kao žrtva kako bi bio utažen bijes Neptuna za one oluje na povratku iz Troje. Malo kasnije čuju se povici veselja. Idamante je ubio neman i sad je spreman za žrtvu. Ilija se nudi kao žrtva

umjesto Idamantea. Čuje se glas proročišta. Idomeneo silazi s prijestolja, Idamante postaje vladarem, a Ilija njegovom ženom. Elektra je zbog toga bijesna, ali se mora pokoriti.

9.2.2. Analiza

Solitudini amiche, aure amorose,
Piante fiorite, e fiori vaghi! Udite
D'una infelice amante
I lamenti, che a voi lassa confido.
Quanto il tacer presso al mio vincitore,
Quanto il finger ti costa afflitto core!

Prijateljska samoća, ljubavni povjetarci,
Cvatuće biljke i lijepo cvijeće,
Čujte nesretnog ljubavnika jadikovke
Koje vam sada povjeravam.
Koliko košta da moje srce ostane tiho
i pretvara se, kada je blizu njega!

Zeffiretti lusinghieri,
Deli volate al mio tesoro:
E gli dite, ch'io l'adoro,
Che mi serbi il cor fedel.

Nježni, laskavi zefiri,
Ajde, brzo mojem dragom:
I recite mu, da ga obožavam,
Da čuvam vjerno svoje srce.

E voi piante, e fior sinceri,
Che ora inaffia il pianto amaro,
Dite a lui, che amor più raro
Mai vedeste sotto al ciel.

I vi biljke, i cvijeće iskreno
Koje sada zaljevaju gorke suze,
Recite mu da je ova ljubav rijetka,
Nikad viđena pod nebom.

Recitativu i ariji prethodi zbarski broj „*Corriamo, fuggiamo*“. Nakon arije slijedi recitativ Ilije „*Ei stesso vien, oh Dei!*“ u kojem je Ilija zbunjena jer dolazi Idomeneo i ne zna hoće li se sakriti, neodlučna je. Recitativ je skladan u A-duru, a arija je skladana u E-duru, 3/4 mjeri. Trodijelnog je oblika od kojih je drugi dio u e-molu. Pratinja je orkestralna i glavnu temu iznose violine. Tempo izvođenja je *Andante* (korakom kao hodom). Dinamika je ujednačena i slijedi logičan tijek fraze.

Melodija je napisana u dugačkim frazama, skokovita je te koloraturnog karaktera. Potrebno je pravilno i duboko udahnuti te zadržati dah kako bi se mogle izvesti dugačke fraze i spore kolorature. Tonovi dužeg trajanja trebaju biti izdržani, a dugački vokali izjednačeni. Osim tehničke zahtjevnosti, arija je i interpretativno zahtjevna zbog dužine trajanja. Fraze ne smiju biti statično izvedene, već pjevno i izražajno. Način izvođenja je *Grazioso* (graciozno). Ilija samo sebi priznaje da voli Idamantea, ali njemu još nije obznanila da ga voli. Arija sadržava Ilijine najintimnije misli i osjećaje. U drugom dijelu, gdje je i harmonijska promjena u mol, Ilija moli cvijeće i biljke da kažu njenom dragom da je takva ljubav rijetko viđena po nebom.

10. Pietro Mascagni: „Son pochi fiori“

10.1. Pietro Mascagni

Mascagni je rođen 1863. u Livornu, a umro je 1945. u Rimu. Bio je skladatelj i dirigent. Glazbu je studirao u Livornu, nakon toga u Milanu. 1884. godine prekida studij i pridružuje se putujućoj opernoj družini. Nakon dirigiranja u Parmi, 1885. postao je gradskim dirigentom u mjestu Cerignola. Sudjelovao je u natječaju za opernu jednočinku gdje je njegova *Cavalleria rusticana* dobila prvu nagradu. Premijerno je izvedena 1890. i postigla je veliki uspjeh. Uz operna djela (*Iris*, *Isabeau* i *Guglielmo Ratcliff*), Mascagni se proslavio i na brojnim dirigentskim gostovanjima. Mascagnijeva *Cavalleria rusticana* obilježila je razdoblje novije opere, pozitivno je utjecala na predstavljanje scensko-glazbenog verizma. Opera *Iris* prvo je scensko-glazbeno djelo u kojemu europski skladatelj ozbiljno pokušava riješiti problematiku dalekog Japana. Mascagni je napisao i komičnu operu *Le Maschere* koja nije ispunila sva očekivanja. Osim opera, napisao je i *Simfoniju u c-molu* (1879.), simfonijsku pjesmu *Guardando la Santa Teresa di Bernini* (1922.), kantate *In filanda* (1881.), *Alla gioia* (1882.).

10.2. Analiza arije „Son pochi fiori“

10.2.1. Opera „L'amico Fritz“

Opera *L'amico Fritz* vesela je lirski opera u tri čina. Praizvedena je 1891. godine u Rimu. Radnja se događa u Elzasu, a vrijeme radnje je početak šezdesetih godina 19. stoljeća.

ULOGE:

Suzel – sopran

Fritz Kobus – tenor

Beppo, ciganin – mezzo-sopran

David, rabiner – bariton

Fritzovi prijatelji:

Hanezo – bas

Fridrik – tenor

Katarina, gazdarica kod Fritza

1. čin

Slavi se rođendan u blagavaonici, u Fritzovoj kući. Fritz ustupi miraz Davidu koji se bavi svadbenim posredovanjem. Dolaze Hanezo i Fridrik, a Katarina donosi juhu na stol. Pojavljuje se Suzel, kći upravitelja, i donosi samo "par cvjetova" uz svoje čestitke te se zadrži u društvu. Kasnije dolazi Beppo i pjeva: "Kako je život težak bijednoj siročadi". Suzel odmah odlazi i svi začuđeno gledaju za njom.

2.čin

Radnja se događa u dvoru kod upravitelja. Suzel pjevajući slaže kitu cvijeća za posjet. Fritz ju očaran sluša, prilazi joj. Brzo nakon toga dolaze Fritzovi prijatelji i svi odlaze u šetnju. Samo Suzel i David zaostaju. Suzel prizna Davidu da ljubi Fritza. Fritz ostavlja posjed kako bi se ohladio od ljubavnog raspoloženja, koje se u njemu javlja.

3.čin

Radnja se događa u Fritzovoj sobi. Iako sam, ne može prestati misliti na Suzel. Dolazi Beppo i pjeva jednu ljubavnu pjesmu, ali time ozlovoljuje Fritza. Ubrzo dolazi David i obznanjuje da se Suzel namjerava vjenčati. Dolazi Suzel, Fritz i ona jedno drugome izjavljuju ljubav. Opera završava živim, strastvenim duetom.

10.2.2. Analiza arije

Son pochi fiori, povere viole,
Son l'alito d'aprile
Dal profumo gentile;
Ed è per voi
che le ho rapite al sole...
Se avessero parole,
le udreste mormorar:

„Noi siamo figlie timide e pudiche
Siamo le vostre amiche;
Morremo questa sera,
Ma morremo felici
Di dire voi, che amate gl'infelici:

To je malo cvijeća, jadne ljubičice,
Dašak su travnja,
S nježnim mirisom,
I to je za vas
Što sam ih otela na suncu...
Kada bi mogle govoriti,
Čuli biste ih kako šume:

Il ciel vi possa dar
Tutto quel bene che si può sperar.“

Mi smo stidljive i skromne kćeri
proljeća,

Mi smo vaši prijatelji,
Umrijet ćemo večeras,
Ali umrijet ćemo sretni

Što vam možemo reći, da ljubite
nesretne:
Nebo vam može dati
Svo dobro kojemu se nadate.“

Ed il mio cor aggiunge
una parola modesta, ma sincera:
Eterna primavera La vostra vita sia,
ch'altri consola...

I moje srce dodaje
Riječ skromnu, ali iskrenu:
Neka vaš život bude vječno proljeće,
Koje drugi tješe...

Deh, vogliate gradir
Quanto vi posso offrir!

Hajde! Molim vas, prihvatite
Ono što vam mogu ponuditi!

Arija je trodijelnog oblika. Prvi dio je u Es-duru, 2/4 mjeri, a drugi dio u G-duru, 3/4 mjeri u kojem se prije trećeg dijela mijenja mjera u 2/4. Treći dio je u Es-duru i 2/4 mjeri. Pratinja je orkestralna i podređena je vokalnoj dionici. Tempo izvođenja je *Andante* i *Andante sostenuto* (umjereno, kao hodom, suzdržano). Zadnji dio trećeg dijela „Deh! Vogliate gradir...“ je u 3/4 mjeri i *Largamente* (sporo, široko).

Melodija je napisana u rasponu od d1 do g2. Fraze su dugačke i izražajne. Često se mijenja tempo, tonlitet, mjera i svaki dio obogaćen je različitim oznakama za izvođenje. Ritam je neobičan zbog teksta jer je napisan prema tekstu. Potrebno je održavati kvalitetan apoggio radi izdržavanja fraza. Artikulacija teksta vrlo je bitna jer se ne pjevaju notne vrijednosti, već donosi sadržaj teksta. Prijelazi između tonova i registara moraju biti mekani i izjednačeni, a vokali otvoreni. Sve je podređeno ostvarivanju ogromnog legata. Način izvođenja razlikuje se po frazama i dijelovima arije. Prvi dio obilježen je oznakama *un poco rubato* (malo slobodnije), *un poco rinvivando* (malo ubrzati) i *rallentando e diminuendo* (polako usporiti i stišati). Suzel je ubrala cvijeće kojim želi pokušati izraziti svoje osjećaje. Drugi dio kreće suzdržano uz mali rubando na dijelu gdje cvijeće govori zaljubljenima da su njihovi prijatelji. Prije vrhunca događa se promjena mjere, u izvođenju fraze *crescendo animando* (pojačavati, življe) postiže se dramatski vrhunac u kojem zaljubljeni mogu dobiti od neba sve čemu se nadaju. Na kraju trećeg dijela, uz oznake *sentito* (osjećajno) i *calando* (smirujuće), je još jedan vrhunac gdje Suzel moli da njezin dragi prihvati ono što mu može dati.

11. Zaključak

Kroz biografije skladatelja i detaljne analize skladbi upoznali smo oblike, jezike, raznolike mogućnosti interpretacije i vokalno tehničke izazove pojedinih. Ovakav stilski raznolik program za pjevača predstavlja velik izazov. Osim detaljnog upoznavanja svake skladbe, bitno je i samu izvedbu dobro pripremiti. Izvedba ovog programa od pjevača zahtijeva dobru kondiciju. Potrebno je dobro znati sadržaj svake skladbe te stilske značajke kako bi izvođenje bilo što vjerodostojnije. Glazbom prenosimo različite emocije. Smisao glazbe je da dotakne dušu slušatelja, probudi emocije, postavi pitanja, utješi. Biti posrednik između glazbe i ljudi je zato nešto posebno i velika je odgovornost na svakom izvođaču, pa je tako i meni osobno bila kao pjevaču. Bitno je zaboraviti sebe i biti u službi glazbe.

12.Literatura:

Andreis, J. (1975) *Povijest glazbe 1*. Zagreb: Liber Mladost

Andreis, J. (1975) *Povijest glazbe 2*. Zagreb: Liber Mladost

Andreis, J. (1975) *Povijest glazbe 3*. Zagreb: Liber Mladost

Fotez, M. (1943) *Sadržaji opera*. Zagreb: Hrvatski tiskarski zavod D.D.

Josip Hatze, hrvatski skladatelj / priredio Petar Zdravko Blajić. Zagreb: Muzički informativni centar, 1982.

Kos, K. (1982) *Dora Pejačević*. Zagreb: JAZU

Kovačević, K. (1973) *Muzička enciklopedija*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod

Reich, T. (1956) *Muzička čitanka*. Zagreb: Školska knjiga

https://en.wikipedia.org/wiki/L%27honest%C3%A0_negli_amori

https://en.wikipedia.org/wiki/Vaga_luna,_che_inargenti

<http://www.liederabend.cat/ca/bloc/entrades/609-la-obra-para-voz-y-piano-de-enrique-granados>

<https://www.britannica.com/art/tonadilla>

<https://www.theaccompanimentcompany.com/giagrave-il-sole-dal-gange.html#/>

: <https://www.agohq.org/wp-content/uploads/2016/05/CAGO-repertoire-2015-16.pdf>

https://www.jstor.org/stable/23322091?seq=2#metadata_info_tab_contents

<http://www.kellydeanhansen.com/opus3.html>